

И днес се чудя как е можело в началото на шейсетте години, в един такъв град, да се роди, да покълне, израсте и устои у нас, бездомниците, най-нежното и най-рядко от всички растения – любовта, когато крехкото ѝ стъбълце може да бъде прекършено при този климат дори от груба дума? Всичко живо се беше зарекло да я затрие, още докато е семе, но пък тя, въпреки всичко, никне и избуява от градското бунище като бурен! Може би и затова е по-жилава и по-устойчива, отколкото в други, по-щастливи градове, където всички се грижат за нея и я поливат, там, където минувачите стъпват по-тихо и снишават гласове, щом се натъкнат на прегърнати влюбени. Ние сме войнствен народ и се срамуваме от любовта. За нас тя е слабост, почти болест, която трябва да укриваме.

Тук я прерязва кошавата, трови я бездомността; тук тя се влачи по входовете, бяга дълбоко под земята в плесенясалите мазета, да изтръгне от града по някоя прегръдка, тук не я пускат в хотелите, удостоверяват самоличността ѝ по парковете, тук тя измерва своята отлъченост с уморените крачки край неосветените витрини; тук я обиждат на улицата, подвикват ѝ, заплашват... "Зарежи го туй!"

Ако не я удави скуката на празните неделни следобеди, ще я довърши вулгарността на стаите, наети от пет до осем, които вонят на собственика си, ерген-сваляч.. Ще я задушат мръсните чаршафи, покрити с жълти петна и съсирена кръв, измачкани възглавници с отпечатьци от нечие червило, по които се влачат останали косми, одеяла, още мокри от пот, разпръснати порнографски снимки, заливани, загорели котлони, на които се готвят първите общи вечери; ще я разяде мизерията с всеразлагащата воня на унижението. Не казвам, че банята е всичко, но още чувствам срама заради долното

си белъо – някакви тъмносини шорти – когато Лола и аз се събличахме преди да се любим – набързо, скришом, обърнати с гръб един към друг, като заловени в престъпление. Тази сцена е така различна от днешното свободно изправяне лице в лице на две млади голи тела, окъпани, чисти, царствени в нежната си плът. И още усещам под ходилата си лигавия бетон на обществената баня, пред мене са нездраво посинелите уродливи тела на клетниците, подобни на мен, още стискам в шепа изтъркано парченце "Хигиенен сапун", който не пуска пяна, колкото и да се търка човек с него. По кожата си усещам острия ръб на тънкия излинял пешкир, цял в дупки, с който е невъзможно да попиеш водата, тъй като отдавна вече е мокър. От джобовете на панталона, който се мъча да нахлузя, притиснат в задушната кабина, падат ключове, изсипват се дребни монети, цигари, скъсани копчета... След къпането цялото ми облекло изглежда още поизхабено и окаяно, отколкото преди влизане в обществената баня. Този съботен излет в ада, сред други бездомници, дребни белградски чиновници, работници, продавачи, келнери и случайно попаднали пътници от провинцията, е обогрен с вечното подозрение и страх да не би някой да ни открадне дрехите, без които сме изгубени. Тук всеки се съмнява във всекиго, пазачите и чистачките – във всички нас заедно. През парата, която се вдига от телата и горещата вода, до носа достига острият мирис на дезинфекционни химикали; промъкват се маниаци: известни градски педита, хулигани, бисексуални екхибиционисти, дори и няколко хермафродита с бърнести, дребни лица върху шишкови безкосмени тела. Всички те са тук на лов за нещо. Надзъртат в кабините и душат като ощавени посиняло-розови зверчета, промъквайки се през изпаренията по някаква само на тях известна дияра на греха и злодеянието. Представям си те

сред тях – гола и безпомощна. Накъдето и да се обърнеш, край тебе – космати мъжки тела. Ужасена бягаш по хлъзгавия бетон под горещите и студените струи на душовете, докато не те насвият в някой ъгъл. Щом стъпя в обществената баня, с отворени очи сънувам този кошмар и мразя всички край себе си. Когато нищо не се притежава на този свят, любовта изглежда е единственото убежище. Онези щастливци, които за първата си любов са имали покрив над главата (още им завиждам!), никога няма да разберат отчаяните прегръдки в безистените, през които фучат безмилостните белградски ветрове. За тях любовта е представлявала наслада, подобно на радостта, която човек изпитва пред добре наредена маса. За нас любовта беше всичко, и още повече: съзаклятие на двучленна група, която е решена да окаже съпротива на далече превъзхождащия я неприятел, с нищо друго, освен със сляпата сила на своята привързаност. Затова тази любов, в по-голямата си част, няма много връзка с еротиката. Желанието ще се появи едва в почивките сред безпощадната битка за самосъхранение, в неочаквани оазиси от тишина и относително благоденствие, през пролетта и лете, когато Белград изглежда по-поносим за влюбените и когато е възможно да се вмъкнеш в някой парк или да прекараш нощта на бреговете на реките му. Тогава ще се огледаме удивени и ще установим, че притежаваме и тела. Млади тела, жадни едно за друго. Но миг след това битката продължава; уморените бойци се разделят и се опитват да се изплъзнат от ударите, които плющят от всички страни.

И точно тази любов, която ни кара да се чувстваме изключителни чеда на щастието, която ни спасява и ни вдъхва надежда, ни води предателски в засада. Заради нея ще се отречем от свободата и ще се принудим да бъхтим от седем до три, само за да я запазим жива.

